

MINISZTERELNÖKSÉG

Területfejlesztésért Felelős Államtitkárság
1055 Budapest, Akadémia u. 3.

HARMONIKUS TERÜLETI FEJLŐDÉS

élhető, fenntartható városok és térségeik

Természetvédelmi Konferencia a Balaton Régióban

Majorné Vén Mariann
osztályvezető

2023. június 13.

Területfejlesztés Stratégiai Tervezéséért Felelős HÁT
Területfejlesztési Tervezési és Támogatási Főosztály

OFTK JÖVŐKÉP - HARMONIKUS TERÜLETI FEJLŐDÉS

OFTK – Tftv szerint legmagasabb szintű fejlesztési tervdokumentum *(felülvizsgálat és megújítás alatt)*

Kapcsolódó OFTK célok:

- Harmonikus térszerkezet, **többközpontú fejlődés**, területi kiegyenlítés
- **Városhálózat és a várostérségek** fejlesztése;
- **Város-vidék kapcsolatok** erősítése;
- **Fenntartható térhasználat**
- **Természeti erőforrások** fenntartható használata,
- **értékek megőrzése** és a környezet védelme

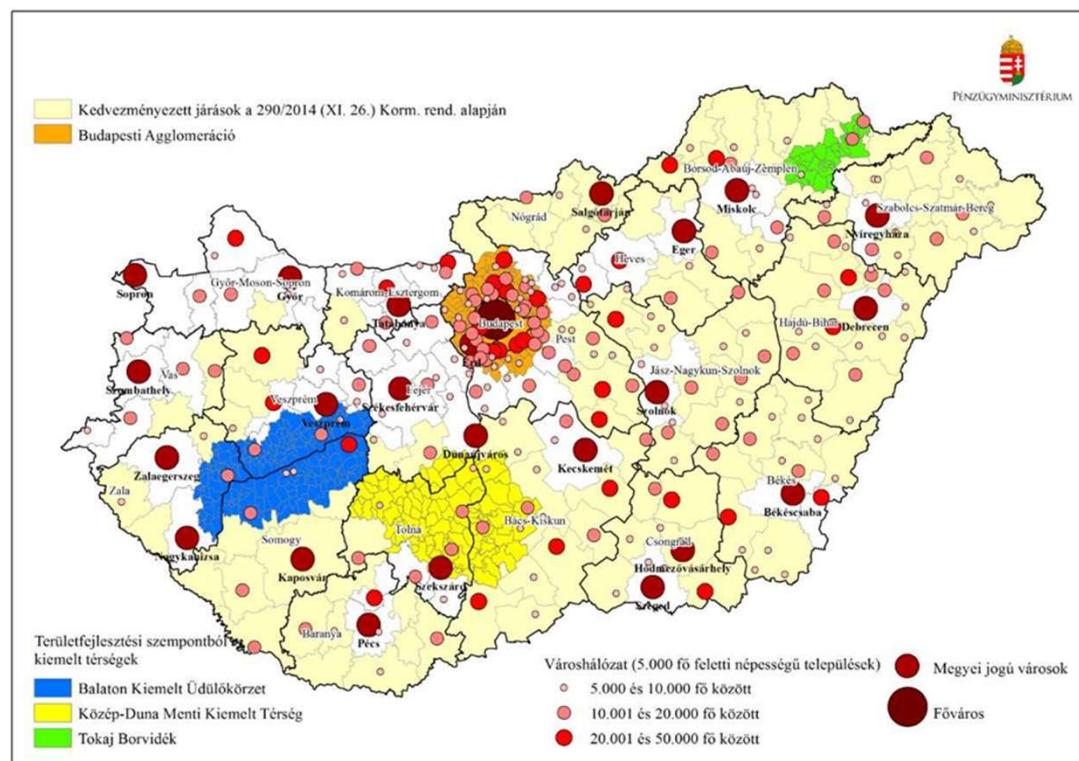
Városhálózat fejlesztése

FŐ FEJLESZTÉSI SZEMPONTOK: Többközpontúság , decentralizált, **hálózatos térszerkezet** biztosítása

CÉLOK, FELADATOK:

- **Bp.** és vonzáskörzete **tehermentesítése** (közlekedés)
- **MJV-k** bekapcsolása a **gyorsforgalmi úthálózatba**;
- **Innovatív**, a városok ipari, logisztikai funkcióit erősítő **gazdaságfejlesztés**
- Közlekedési és ipari **környezetterhelés hatásait csökkentő** fejlesztések;
- A városok **természeti értékeinek, zöldfolyosó rendszerének**, bevonható rekreációs területeinek **meghatározása**, beépítése a rendezési tervekbe
- Funkcionális **alközpontok erősítése**, többszintű **elérhetőségi rendszer** fejlesztése

Városhálózat és a területfejlesztés fő beavatkozási térségei

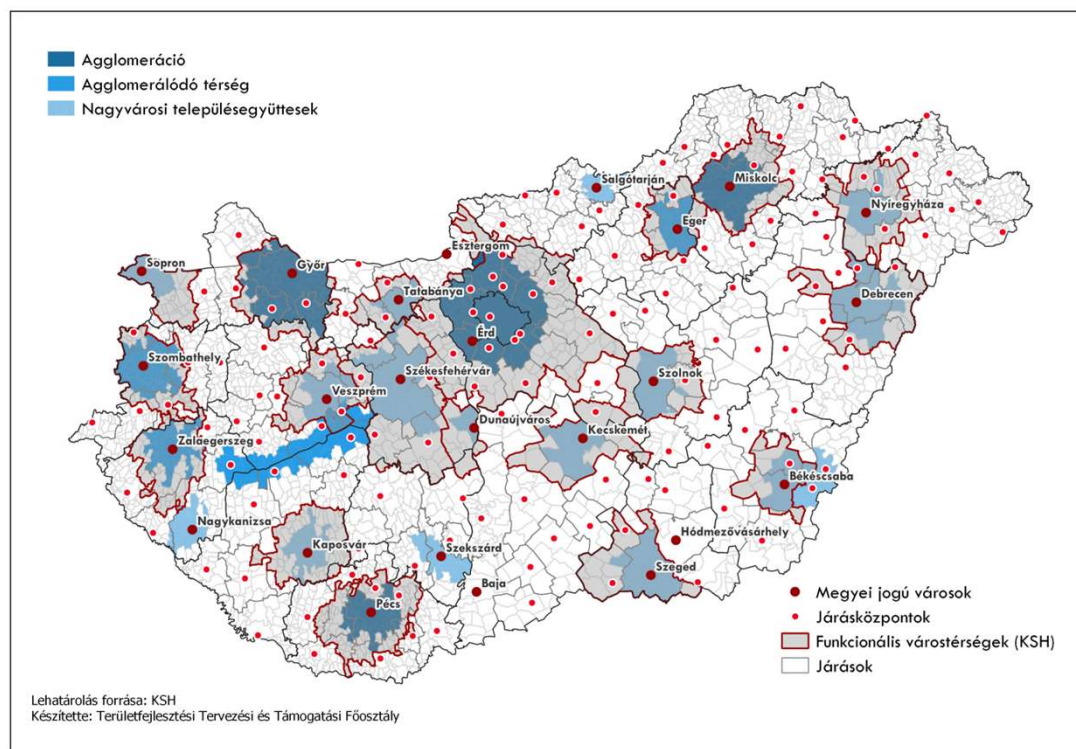

Várostérségek fejlesztése

A város-vidék együttműködést biztosító várostérségi megközelítés szempontjai

- A várostérségi települések által **közösen kialakított és megvalósított fejlesztések**
- **Együtt-tervezés:** a települések gazdálkodásában és tervezésében a **várost és vonzáskörzetét szerves egységben** kezelő szemléletet és gyakorlat;
- Várostérségi szinten is biztosítani kell a **természeti, táji környezet értékeinek megőrzését**
- A várostérségi **közlekedést fenntarthatósági szempontoknak megfelelően kell kialakítani**
- A várostérség területhasználatát a hosszútávon fenntartható, **területtakarékos használat elve** szerint kell szervezni

Várostérségek lehatárolása

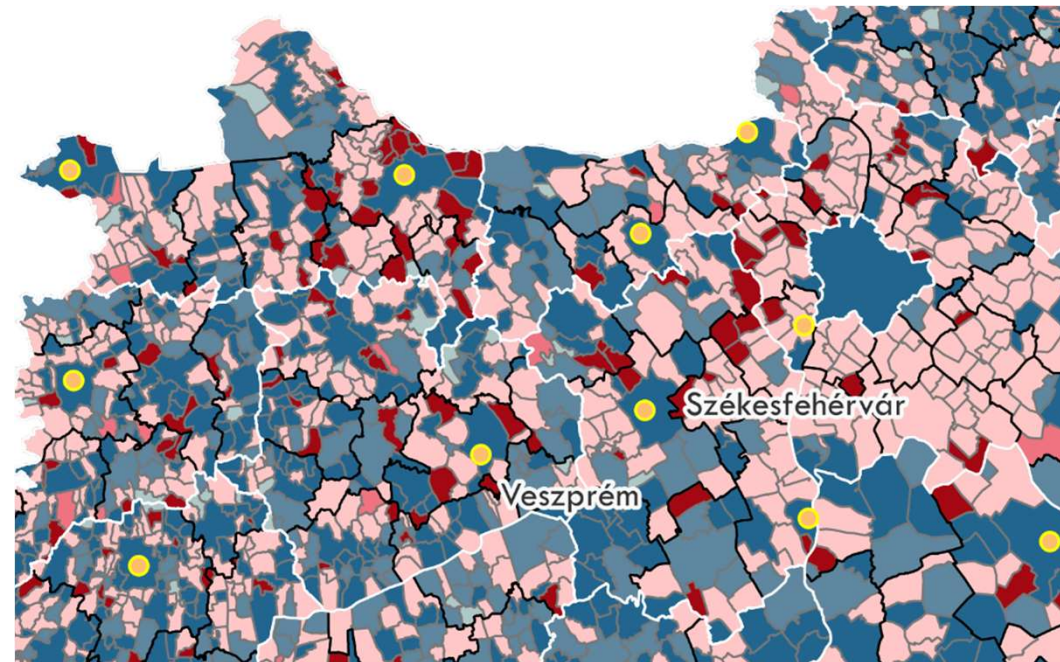

Várostérségi modellprogram kialakítása

Jelenségek/Indokoltság

- agglomerálódás, **szuburbanizáció**
- **belföldi vándorlási folyamatok** a nagyvárosok népességcsökkenésével
- Funkcionális kapcsolatok, **ingázás**, munkába járás
- **erőforrás-hatékony, fenntartható és élhető** várostérségek kialakítása

DEMOGRÁFIAI FOLYAMATOK, kiköltözés a városkörnyékre (2021)

■	Természetes szaporodás + pozitív vándorlás = népességnövekedés
■	Természetes szaporodás + negatív vándorlás = népességnövekedés
■	Természetes fogyás + pozitív vándorlás = népességnövekedés
■	Természetes szaporodás + negatív vándorlás = népességcsökkenés
■	Természetes fogyás + pozitív vándorlás = népességcsökkenés
■	Természetes fogyás + negatív vándorlás = népességcsökkenés

Élhető és fenntartható városok - Miért fontos a zöldinfrastruktúra, mint eszköz?

Zöldinfrastruktúrának nevezzük a természetes félig természetes és természetközeli területek valamint az **ökológiai funkciót betöltő egyéb növényzettel fedett illetve vizek és vízparti ökoszisztémák hálózatát.**

A zöldinfrastruktúra területei multifunkcionális erőforrások amelyek **sokoldalú ökoszisztéma-szolgáltatások** nyújtására képesek.

Az ökoszisztéma-szolgáltatások fenntartása fejlesztése a zöldinfrastruktúra stratégiai tervezésével fejlesztésével és kezelésével biztosítható. A zöldinfrastruktúra a **vidéki és városi környezetben egyaránt jelen van.**

(COM/2013/0249 alapján)

Mi a zöldinfrastruktúra?

Települési zöldinfrastruktúra: jellemzően **zöld- vagy vízfelülettel** borított területek széles körű **ökoszisztéma-szolgáltatásokat** nyújtó, stratégiaileg **tervezett** hálózata, amely a **településtervben kerül meghatározásra, és az életminőség javítását, az egészség-, a környezet-, a természet- és a tájvédelem biztosítását szolgálja.**

(Étv.)

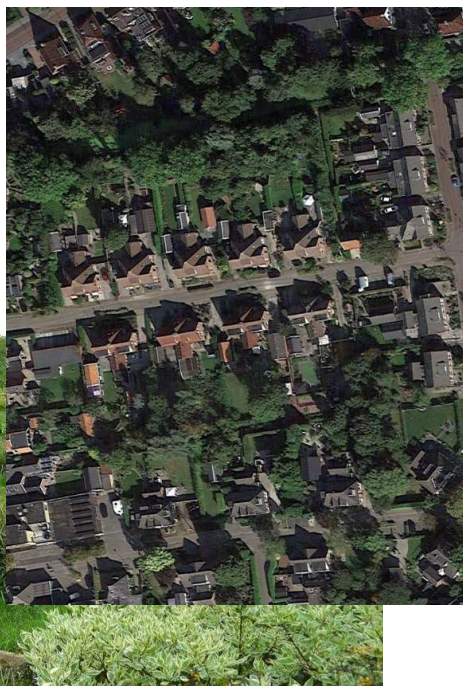

ÖKOSZISZTÉMA-SZOLGÁLTATÁSRA KÉPES ZÖLDINFRASTRUKTÚRA

Forrás: CSŐSZI MÓNIKA - DR. VASZÓCSIK VILJA - GYŐRI ANDRÁS

Forrás: Rouse and Bunster-Ossa, *Green Infrastructure: A Landscape Approach*.

Forrás: Google Earth

Forrás:
<https://epiteszforum.hu/termeszet-alapu-megoldasok-3-a-kiszamithatatlan-eso-is-aranyat-er>

KOCKÁZATOK SZÁMBAVÉTELE

Forrás: CSÓSZI MÓNICA - DR. VASZÓCSIK VILJA - GYŐRI ANDRÁS

Forrás: Fotó: MTI/Lakatos Péter)

in.hu

A „zöldmezős” beruházások hatására a települések területe nő, a természetes és természetközeli területek aránya csökken

Forrás: <https://magyarepitok.hu/>

<https://piacesprofit.hu/cikkek/klimablog/miert-van-egyre-nagyobb-hoseg-a-varosokban.html>

ESZKÖZÖK

Forrás: CSÓSZI MÓNIKA - DR. VASZÓCSIK VILJA - GYŐRI ANDRÁS

Tervezési eszközök

Biológiai sokféleségről szóló stratégia
**Országos Fejlesztési és
Területfejlesztési Koncepció**
Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégia
Kvassay Jenő Terv – Vízstratégia
Nemzeti Tájstratégia
Vízgyűjtőgazdálkodási Stratégia
Nemzeti Környezetvédelmi Program

Humán erőforrás

A kormányzat, önkormányzatok külső belső szervezeteinek szakemberei
tervezők
egyetemek, kutatóintézetek
civil szervezetek
hatóság

Szabályozási és támogatási eszközök

Helyi önkormányzatokról szóló törvény
Országos Területrendezési Terv
Területfejlesztésről és területrendezésről szóló törvény
Vízgazdálkodási törvény
Építésügyi törvény és rendeletei
Termőföld védelméről szóló törvény
Környezetvédelmi törvény
Természetvédelmi törvény
Fejlesztési Programok 2021-2027

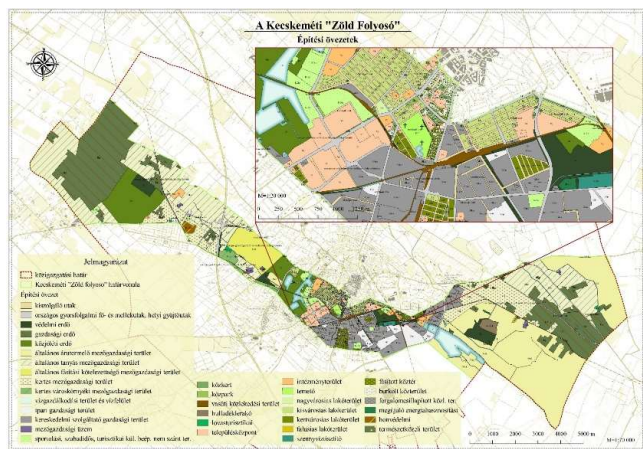
ZKI PROJEKTEK/BERUHÁZÁSOK STRATÉGIAI TERVEK ALAPJÁN

Forrás: CSŐSZI MÓNIKA - DR. VASZÓCSIK VILJA - GYŐRI ANDRÁS

MINISZTERELNÖKSÉG

KECSKEMÉTI „ZÖLD FOLYOSÓ”

(Képek forrása: Zöld Küldetés Egyesület)

ESŐKERT

VÍZÁTERESZTŐ BURKOLATOK

Kertépítészeti terv – Plenum Kft.
Tájépítész tervező: Barna Eszter

Klímaadaptív növényfajok alkalmazása

SDG módszertan a város(térségi) fejlesztések tervezésében

FENNTARTHATÓ
FEJLŐDÉSI **CÉLOK**
17 CÉL, HOGY ÁTALAKÍTSUK VILÁGUNKAT

<p>1 A SZEGÉNYSÉG FELSZÁMOLÁSA</p>	<p>2 AZ ÉHEZÉS MEGSZÜNTETÉSE</p>	<p>3 EGÉSZSÉG ÉS JÓLLÉT</p>	<p>4 MINŐSÉGI OKTATÁS</p>	<p>5 NEMEK KÖZÖTTI EGYENLŐSÉG</p>	<p>6 TISZTA VÍZ ÉS ALAPVETŐ KÖZTISZTASÁG</p>
<p>7 MEGFIZETHETŐ ÉS TISZTA ENERGIA</p>	<p>8 TISZTESSÉGES MUNKA ÉS GAZDASÁGI NÖVEKEDÉS</p>	<p>9 IPAR, INNOVÁCIÓ ÉS INFRASTRUKTÚRA</p>	<p>10 EGYENLŐTLENSÉGEK CSÖKKENTÉSE</p>	<p>11 FENNTARTHATÓ VÁROSOK ÉS KÖZÖSSÉGEK</p>	<p>12 FELELŐS FOGYASZTÁS ÉS TERMELES</p>
<p>13 FELLÉPÉS AZ ÉGHAJLATVÁLTOZÁS ELLEN</p>	<p>14 ÓCEÁNOK ÉS TENGEREK VÉDELME</p>	<p>15 SZÁRAZFÖLDI ÖKOSZISZTÉMÁK VÉDELME</p>	<p>16 BÉKE, IGAZSÁG ÉS ERŐS INTÉZMÉNYEK</p>	<p>17 PARTNERSÉG A CÉLOK ELÉRÉSÉÉRT</p>	 FENNTARTHATÓ FEJLŐDÉSI CÉLOK

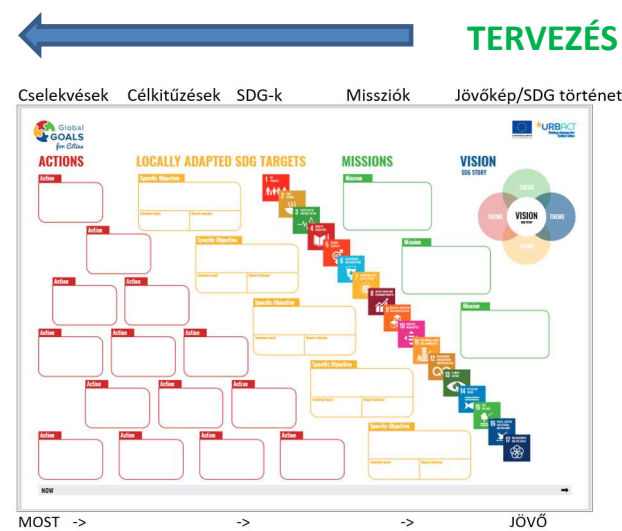

ENSZ 17 fenntarthatósági cél az FVS-ben

- Globális **Fenntartható Fejlődési Keretrendszer 2030** a kiegyensúlyozott társadalmi fejlődés, a tartós gazdasági növekedés és a környezetvédelem pilléreire építve
- **Helyi fenntarthatósági munkacsoport**, feladata a célok **lebontása helyi jelentőségű indikátorokká**
- **Fenntartható akcióterv**
- **Horizontális munkaszervezés és partnerség** a veszprémi **városirányításban**
- **Túllépni a projektszemléleten**

jövőkép-kerék (Vision wheel)

MEGVALÓSÍTÁS

Városok zöld fejlesztése TOP

2014-2020 Terület és Településfejlesztési Operatív Program (TOP)

2014-2020: Zöld város kialakítása *TOP 2. (megyei) és 6. (MJV) prioritáson*

- **Zöld Város kialakítása:** a városi zöld infrastruktúra hálózat rekonstrukciója / kialakítása közterületeken (növényfelület rekonstrukciója, városi aktív rekreációs zöldterületek)
- **Önkormányzati tulajdonú területek és épületek energiahatékony megújítása**
 - gazdaságélénkítő vagy közösségi céllal

Forráskeret – TOP ÉFK alapján

Települések (megyei keret) : 80 Mrd Ft → 75 Mrd szerződött

Megyei jogú városok: 60 Mrd Ft → 56 Mrd Ft szerződött

Városok zöld fejlesztése TOP

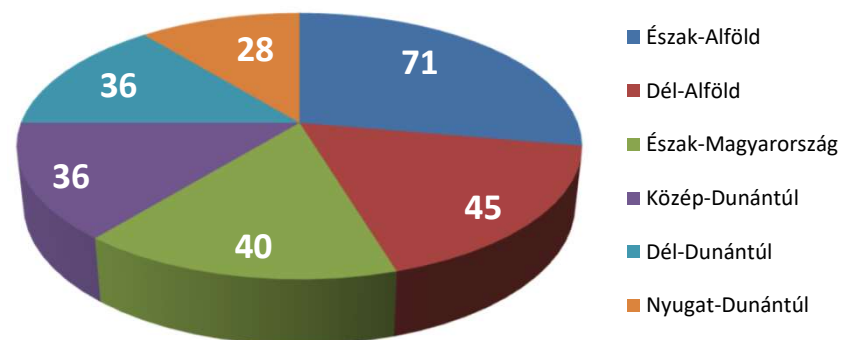
256 projekt - 207 településen

- 185 db a megyei konstrukcióban
- 22 db az MJV-kben

Eredmények:

- 50 km vízelvezető rendszer - 17 km bel- és csapadék-vízvédelmi létesítmény már elkészült,
- 450 ha városi zöldfelület kerül megújításra vagy újonnan kialakításra - 260 ha már elkészült,
- 600 ha nyitott tér kerül helyreállításra vagy létrehozásra - 300 ha már elkészült,
- 120 ezer m² városi köz- vagy kereskedelmi épület kerül renoválásra vagy építésre - 70 ezer m² már elkészült.

Megvalósult projektek darabszáma
régióként

„Balaton vármegyéi”
Somogy: 13 db
Veszprém : 11 db
Zala: 9 db

A TOP PLUSZ jellemzői

A TOP Plusz területi operatív program

- Alapvetően **önkormányzati fejlesztéseket** támogat, de nem kizárólag
- Az **integrált tervezést legitim területi szereplők** (vármegyei, fővárosi, városi önkormányzatok) végzik, minisztériumi koordináció mellett (Tftv. és 218/2009. Korm. rendelet)
- A TOP Plusz **saját forráskerettel** rendelkező vármegyei és fővárosi **integrált területi programokon (ITP-k) és városi stratégiákon keresztül** valósul meg

A TOP Plusz hozzájárulása az EU Kohéziós politikájának szakpolitikai célkitűzéseéhez

- Elsődlegesen PO5 – **Polgárokhoz közelebb álló Európa**, integrált térségi/települési fejlesztések (ERFA forrásból)
- PO4 – **Szociálisabb és Befogadóbb Európa**, humán programok és humán infrastruktúra (ERFA és ESZA+ forrásból)
- PO2 **Zöldebb Európa**: energiahatékonysági és megújuló energiára alapozott önkormányzati fejlesztések (ERFA forrásból)

Városok zöld fejlesztése TOP Plusz

2021-2027 Terület és Településfejlesztési Operatív Program Plusz (TOP Plusz)

TOP_Plusz-1.2.1-21 Élhető települések c. felhívás (megyei)

Komplex felhívás :

- **belterületi csapadékvíz-gazdálkodás - kékinfrastruktúra**
- **települési zöld infrastruktúra és közterületek**
- önkormányzati épületek gazdaságélénkítő, ill. közösségi célú fejlesztése
- fenntartható közlekedés (kerékpáros és közösségi közlekedés, forgalomcsillapítás, közlekedésbiztonság)
- önkormányzati hulladéklerakók rekultivációja, illegális lerakók felszámolása
- barnamezős területek kármentesítése és fejlesztése

ÉFK szerinti keretösszeg: **278,25 Mrd Ft**

Minden település számára elérhető - kivétel: FVS városok ➡ ***külön FVS felhívás, külön keret!***

Városok zöld fejlesztése TOP Plusz - Újdonságok, változások

Cél a jó ökológiai állapot elérése, fenntartása, kiemelt fontosságú az éghajlatváltozás mérséklése és alkalmazkodás. Ennek érdekében pl.

- *Éghajlatváltozási reziliencia vizsgálat bevezetésre került*
- ***Nagyobb hangsúlyt kaptak a természet-alapú megoldások***
- *Megjelentek a „ne okozz kárt” (DNSH) elvek*
- *a vízvisszatartás-késleltetett levezetés hangsúlyosabb a kékinfrastruktúra projekteknél.*
- ***Szemléletformáláson nagyobb hangsúly van, több horizontális elvárásnak szükséges megfelelni a projektnek.***
- *A megyei (terület-specifikus) pályázati felhívás melléklet **kiválasztási kritériumainál** hangsúlyosabbak az ökológiai- természet- és környezetvédelmi „zöld” értékelési szempontok.*

Városok zöld fejlesztése TOP Plusz - Újdonságok, változások

Zöld infrastruktúra fejlesztés - támogatható tevékenységei részletesebbek

Önkormányzati, közhasználatú zöldterületek és zöldfelületek fejlesztése:

- *növényfelület, élőhelyek és biodiverzitás, biológiai aktivitás növelése*
- *védő fasorok, erdősávok, parkerdő telepítése*
- *aktív rekreációs zöldterületek*
- *közösségi gazdálkodást segítő zöldfelületek (pl. közösségi kertek)*
- *csapadékvíz hasznosítására alkalmas infrastruktúra fejlesztése (öntözés)*
- *szükséges közlekedési felületek és közvilágítás*
- *szükséges építmények (pl. esőbeálló, napvédelmi funkciót ellátó építmény, fenntartáshoz szükséges építmények)*
- *szükséges eszközbeszerzés (környezetbe illő, minőségi utcabútorok elhelyezése)*
 - + *szárítók, aprítók és komposztálók*

Belterületi csapadékvíz-gazdálkodás - kékinfrastruktúra fejlesztés

Integrált Települési Vízgazdálkodási Terv (ITVT) elkészítése.

Vízgazdálkodás támogatásának legfontosabb feltételei bővültek:

- *ITVT illeszkedés az 1. mérföldkőig (ITVT támogatható)*
- *helyben tartás, késleltetett levezetés betervezése (speciális kivételekkel)*
- *hatályos VGT illeszkedés*
- *TVT véleményezés*
- *kötelező szemléletformáló akció lebonyolítása (lakossági)*

Városok zöld fejlesztése TOP Plusz – támogatott projektek

Települési kék- és zöldinfrastruktúra fejlesztés - TOP_PLUSZ-1.2.1-21, „Élhető települések”

o Települési kékinfrastruktúra (vízgazdálkodási beavatkozások)

326 db támogatott projekt - kb. 50 Mrd Ft

o Belterületi zöldinfrastruktúra

278 db támogatott projekt - 30 Mrd Ft

o Kék- és zöldinfra vegyesen

71 db támogatott projekt - 20 Mrd Ft

BKÜ: 179 települése közül 11 településen 12 db projekt valósul meg

*Badacsonytomaj (2 db),
Balatonboglár,
Balatonföldvár,
Balatonfüred,
Balatonlelle,
Hévíz,
Keszthely,
Lengyeltóti,
Márcali,
Siófok,
Tab*

MINISZTERELNÖKSÉG

Területfejlesztésért Felelős Államtitkárság
1055 Budapest, Akadémia u. 3.

mariann.ven.majorne@tfm.gov.hu

Területfejlesztés Stratégiai Tervezéséért Felelős HÁT
Területfejlesztési Tervezési és Támogatási Főosztály

2023 06. 13.